

PREGLED MASTER STRUKOVNIH STUDIJA NA VISOKOOBRAZOVNIM INSTITUCIJAMA ČIJI OSNIVAČ JE AP VOJVODINA

Dejan Nemec¹

¹Univerzitet u Novom Sadu, Fakultet tehničkih nauka, Novi Sad, Srbija

¹denem@uns.ac.rs

Kratak sadržaj: Master strukovne studije predstavljaju drugi stepen stručnog visokog obrazovanja u Republici Srbiji, koji je posebno značajan za profesionalnu osposobljenost i zapošljivost studenata. U Autonomnoj pokrajini Vojvodini, dva fakulteta i sve visoke škole strukovnih studija čiji je osnivač AP Vojvodina organizuje master strukovne studije, usklađene sa Zakonom o visokom obrazovanju. Ovaj rad pruža pregled tih ustanova i studijskih programa, kao i potrebe tržišta za pojedinim master strukovnim studijama. Rad takođe razmatra izazove i perspektive ovih studija u cilju unapređenja njihovog doprinosa razvoju regionalnog tržišta rada.

Ključne reči: Master strukovne studije, Univerzitet, Visoka škola strukovnih studija

OVERVIEW OF VOCATIONAL MASTER'S STUDIES AT HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS FOUNDED BY THE AP OF VOJVODINA

Abstract: Master's degree studies represent the second level of vocational higher education in the Republic of Serbia, which is particularly important for the professional competence and employability of students. In the Autonomous Province of Vojvodina, two faculties and all higher vocational schools founded by the Autonomous Province of Vojvodina organize these studies, in accordance with the Law on Higher Education. This paper provides an overview of these institutions and study programs, as well as the market needs for individual master's degree studies. The paper also discusses the challenges and prospects of these studies in order to improve their contribution to the development of the regional labor market.

Key Words: Master of Vocational Studies, University, College of Vocational Studies

1. UVOD

Strukovno obrazovanje u Srbiji ima za cilj da pripremi pojedince za direktan ulazak u profesionalnu praksu, a njegov razvoj u okviru sistema visokog obrazovanja posebno je važan za regionalni ekonomski razvoj. Strukovnim obrazovanjem u Republici Srbiji bave se visoke strukovne škole, od skora organizovane u Akademije strukovnih škola, ali Zakonom o visokom obrazovanju iz 2005. godine ta mogućnost data je i fakultetima [1]-[3]. Autonomna pokrajina Vojvodina (APV) podržava rad i razvoj visokih škola strukovnih studija kroz zakonske akte i kvote za upis, te se master strukovne studije sve više prepoznaju kao relevantna karijerna opcija za stručnu nadogradnju posle osnovnih studija. Prema odluci Pokrajinske vlade, brojne visoke škole strukovnih studija i pojedini fakulteti čiji je osnivač AP Vojvodina učestvuju u programima strukovnih studija uz finansiranje iz pokrajinskog budžeta.

Autonomna pokrajina Vojvodina, kao osnivač Univerziteta u Novom Sadu i većeg broja visokih škola strukovnih studija, ima značajnu ulogu u razvoju ovog segmenta obrazovanja. Cilj ovog rada je sistematizovan prikaz master strukovnih studija koje se realizuju na ustanovama čiji je osnivač AP Vojvodina.

2. NORMATIVNI I INSTITUCIONALNI OKVIR

Sistem visokog obrazovanja u Republici Srbiji regulisan je Zakonom o visokom obrazovanju [4]. U skladu sa Bolonjskim procesom, studije su organizovane kroz tri stepena: osnovne, master i doktorske. U okviru strukovnog obrazovanja, pored osnovnih strukovnih studija, realizuju se specijalističke (60 ESPB) i master strukovne studije (120 ESPB), koje su usmerene na unapređenje profesionalnih kompetencija i primenjenih znanja.

Osnivanje i rad univerziteta, fakulteta i visokih škola strukovnih studija uređeni su Zakonom o visokom obrazovanju i aktima Pokrajinske vlade. Akreditaciju studijskih programa vrši Nacionalno telo za akreditaciju i obezbeđenje kvaliteta (NAT). Master strukovne studije imaju jasno definisane ishode učenja, sa naglaskom na praktične kompetencije i povezivanje sa privredom.

Master strukovne studije su drugi stepen stručnog visokog obrazovanja koji traje dve godine i vrede 120 ESPB bodova. One su osmišljene da prodube stručna znanja stečena u osnovnim strukovnim studijama i omoguće sticanje šire i specifičnije stručne kompetencije u praktičnim oblastima. Za upis je potrebno da kandidat ima završene osnovne

strukovne studije (180 ESPB) ili ekvivalentnu kvalifikaciju.

Master strukovne studije u APV imaju stratešku ulogu jer unapređuju kvalifikacije radne snage, omogućavaju veće profesionalne kompetencije, povećavaju zapošljivost i doprinose regionalnoj mobilnosti i inovacijama.

3. USTANOVE KOJE OBAVLJAJU DELATNOST VISOKOG OBRAZOVANJA U SRBIJI

Delatnost visokog obrazovanja u Srbiji obavljaju sledeće visokoškolske ustanove [4], [5]:

1. Univerzitet – samostalna visokoškolska ustanova koja u obavljanju svoje delatnosti objedinjuje obrazovnu, naučno-istraživačku, stručnu, umetničko-istraživačku i inovacionu delatnost, kao komponente jedinstvenog procesa visokog obrazovanja. Univerzitet može ostvarivati sve vrste i stepene studija.
2. Fakultet, odnosno umetnička akademija, u sastavu univerziteta – visokoškolska ustanova, odnosno visokoškolska jedinica u sastavu univerziteta, koja ostvaruje akademske studijske programe i razvija naučno-istraživački, umetničko-istraživački, odnosno stručni rad u jednoj ili više oblasti. Fakultet, odnosno umetnička akademija, može ostvarivati i strukovne studijske programe.
3. Akademija strukovnih studija – samostalna visokoškolska ustanova koja u obavljanju delatnosti objedinjuje obrazovni, primenjeno-istraživački, stručni i umetnički rad, kao komponente jedinstvenog procesa visokog obrazovanja. Akademija strukovnih studija može ostvarivati osnovne, specijalističke i master strukovne studije. Visokoškolska ustanova ima status akademije strukovnih studija ako ostvaruje najmanje pet akreditovanih studijskih programa strukovnih studija iz najmanje dva obrazovno-naučna, odnosno obrazovno-umetnička polja.
4. Visoka škola – samostalna visokoškolska ustanova koja ostvaruje osnovne akademske studije, master akademske studije i specijalističke akademske studije, iz jedne ili više oblasti.
5. Visoka škola strukovnih studija – samostalna visokoškolska ustanova koja ostvaruje osnovne strukovne studije, specijalističke strukovne studije i master strukovne studije, iz jedne ili više oblasti.

Visoko obrazovanje u Vojvodini stiče se na fakultetima Univerziteta u Novom Sadu i većem broju Visokih škola strukovnih studija. Univerzitet je osnovan 1960. godine i čine ga 14 fakulteta. Najveći broj fakulteta nalazi se u Novom Sadu, a ostali su u Subotici, Zrenjaninu i Somboru. Visoke škole strukovnih studija raspoređene su u Novom Sadu, Subotici, Zrenjaninu, Kikindi, Sremskoj Mitrovici i Vršcu.

4. MASTER STRUKOVNE STUDIJE NA FAKULTETIMA UNIVERZITETA U NOVOM SADU

Iako Univerzitet u Novom Sadu broji 14 fakulteta, samo dva fakulteta organizuju programe master strukovnih studija:

1. Fakultet tehničkih nauka, Novi Sad (akreditacioni ciklus 2020-2026.) [6]:
 - Elektrotehnika – dva studijska modula
 - Elektroenergetika – Distribuirani resursi i električni sistemi u vozilima
 - Informaciono-komunikacione tehnologije
 - Inženjerski menadžment MBA
 - Proizvodno mašinstvo
2. Prirodno-matematički fakultet, Novi Sad – 1 studijski program [7]:
 - Optometrija (2024-2030.)

5. MASTER STRUKOVNE STUDIJE NA VISOKIM ŠKOLAMA STRUKOVNIH STUDIJA ČIJI JE OSNIVAČ AP VOJVODINA

Postoji 9 visokih škola strukovnih studija čiji osnivač je AP Vojvodina i sve organizuju master strukovne studije:

1. Visoka tehnička škola strukovnih studija u Novom Sadu – u dva akreditaciona ciklusa (2017-2023, 2024-2030.) organizuje dva MSS studijska programa [8]:
 - Inženjerstvo zaštite
 - Informacione tehnologije
2. Visoka tehnička škola strukovnih studija u Subotici (akreditacija 2021-2027.) [9]:
 - Informacione tehnologije
3. Visoka tehnička škola strukovnih studija u Zrenjaninu [10]:
 - Mašinsko inženjerstvo (2019-2025, 2025-2031.)
 - Inženjerstvo zaštite (2023-2029.)
 - Tehnološko inženjerstvo (2019-2025.)
4. Visoka poslovna škola strukovnih studija u Novom Sadu [11]:

- Međunarodno poslovanje i finansije (2019-2025, u postupku reakreditacija za naredni period)
- Menadžment marketingom u turizmu (2024-2030.)
- Menadžment i biznis (2024-2030.)
- 5. Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača u Novom Sadu [12]:
 - Strukovni master vaspitač (2019-2025, 2026-2032.)
- 6. Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača u Kikindi [13]:
 - Strukovni master vaspitač (2019-2025, 2026-2032.)
- 7. Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača i trenera u Subotici [14]:
 - Master strukovni vaspitač (2021-2027.)
 - Master trener u sportu (2022-2028.)
 - Master studije javnog zdravlja (2024-2030.)
- 8. Visoka škola strukovnih studija za vaspitače i poslovne informatičare – Sirmijum u Sremskoj Mitrovici [15]:
 - Master strukovni vaspitač (2024-2030.)
- 9. Visoka strukovna vaspitačka i medicinska škola u Vršcu [16]:
 - Strukovni master vaspitač (2025-2031.)

Analizom ovih podataka lako se uočava da čak 5 visokih strukovnih škola organizuje master strukovne studije „Master strukovni vaspitač“. U 5 mesta u Vojvodini moguće je studirati ovu vrstu studijskog programa na institucijama čiji je osnivač AP Vojvodina. Stoga je interesantno razmotriti potencijalne razloge za to.

6. POTREBA NA TRŽIŠTU RADA ZA MASTER STRUKOVNIM STUDIJAMA ZA VASPITAČE U VOJVODINI

Master strukovne studije za vaspitače ne predstavljaju samo produžetak formalnog obrazovanja, već su odgovor na konkretne potrebe tržišta rada i profesionalne standarde u oblasti predškolskog vaspitanja i obrazovanja. U autorskim i službenim analizama obrazovnih politika u Srbiji, naglašava se činjenica da razvoj kompetencija u pedagoškoj praksi kontinuirano raste usled složenijih zahteva u radu sa decom i porodičnim sistemima [17]. Ovo je posebno izraženo u pokrajinskim sredinama poput AP Vojvodine, gde je infrastruktura predškolskih ustanova razvijenija, a sistem javnih usluga obrazovanja pokazuje potrebu za visoko kvalifikovanim kadrom.

Prema podacima Republičkog zavoda za statistiku [18], [19], broj dece predškolskog uzrasta u većim urbanim sredinama Vojvodine ostaje relativno stabilan, uz prisustvo značajnog broja privatnih i javnih predškolskih ustanova. U takvom kontekstu, standardi za radnu snagu idu iznad minimuma potrebnih za osnovne strukovne kvalifikacije – poslodavci i obrazovne institucije sve češće favorizuju kandidate sa naprednim kompetencijama u pedagoškom radu, upravljanju grupama dece, organizaciji kurikuluma i radu sa decom sa specifičnim potrebama [20]. To se reflektuje kroz zahtevnije kriterijume zapošljavanja u predškolskim ustanovama, kao i kroz internu strukturu napredovanja u karijeri vaspitača i koordinatora programa.

Arhivske i aktuelne raspodele pozicija u predškolskim ustanovama pokazuju da postoji realna potreba za specijalizovanim stručnjacima sa višim nivoom znanja i veština, posebno u oblastima inkluzivnog obrazovanja, digitalnih pedagoških tehnologija i upravljanja u obrazovnim institucijama [21]. To potvrđuje i trend u oglasima za posao, gde se za pozicije savetnika, koordinatora i rukovodilaca predškolskih programa često traži nivo edukacije viši od osnovnih strukovnih studija.

Master strukovne studije za vaspitače omogućavaju studentima usvajanje naprednih pedagoških metodologija, menadžerskih kompetencija i sposobnosti za implementaciju specijalizovanih programa u praksi. One su dizajnirane tako da integrišu teorijsko znanje sa realnim praktičnim kontekstom i omogućavaju kandidatu da razvije sposobnosti ne samo za direktan rad sa decom već i za ulogu strateškog planera, edukativnog lidera ili savetnika, što prema procenama tržišta rada trenutno predstavlja jednu od deficitarnih skupina stručnjaka [22].

U regionalnom kontekstu Vojvodine, gde je stopa zaposlenosti u sektoru obrazovanja iznad republičkog proseka [23], master strukovne studije za vaspitače funkcionišu kao ključni most između formalnog obrazovanja i kompleksnih zahteva praktičnog rada u zajednici. Profesionalizacija vaspitača, podstaknuta ovim studijama, doprinosi većem kvalitetu usluga predškolskog obrazovanja i osnažuje lokalne obrazovne sisteme da odgovore na savremene izazove poput inkluzije, digitalizacije i multidisciplinarnog pristupa radu sa decom.

7. IZAZOVI I PERSPEKTIVE RAZVOJA MASTER STRUKOVNIH STUDIJA

Jedan od ključnih izazova master strukovnih studija je njihova povezanost sa tržištem rada. Iako su programi dizajnirani da pruže praktično znanje, nastavne planove je potrebno kontinuirano usklađivati sa promenama u industriji i zahtevima savremenog poslovnog okruženja.

Master strukovne studije još uvek nemaju istu prepoznatljivost kao akademski masteri na fakultetima, što utiče na izbor studenata. Povećanje vidljivosti, marketing programa i saradnja sa poslodavcima mogla bi da unapredi njihov položaj u obrazovnom sistemu.

Otvaranje prostora za međunarodnu saradnju i mogućnosti mobilnosti takođe predstavlja perspektivu za ove programe, kako bi studenti mogli razvijati međunarodne kompetencije [24], [25].

8. ZAKLJUČAK

Master strukovne studije koje organizuju visoke škole strukovnih studija u Vojvodini predstavljaju važan segment visokog stručnog obrazovanja. One omogućavaju studentima sticanje naprednih stručnih kompetencija koje su direktno povezane sa potrebama tržišta rada i specifičnim profesionalnim zahtevima. Institucije čiji je osnivač Autonomna pokrajina Vojvodina, poput Visoke poslovne škole, Visoke tehničke škole i Visoke škole za obrazovanje vaspitača, doprinose regionalnoj ponudi master strukovnih studija kroz različite programe poslovnih, tehničkih i pedagoških disciplina. Njihov dalji razvoj, bolja povezanost sa privredom i međunarodna saradnja predstavljaju ključne pravce unapređenja ovih studija u narednim godinama.

ZAHVALNICA

Ovaj rad podržan je od strane Fakulteta tehničkih nauka u Novom Sadu, Departmana za energetiku, elektroniku i telekomunikacije, u okviru projekta pod nazivom „Razvoj naučno-stručnih metoda u energetici, elektronici i telekomunikacijama”.

9. LITERATURA

- [1] *Zakon o visokom obrazovanju*, „Službeni glasnik RS”, broj 76/2005. 100/2007 – autentično tumačenje, 97/2008, 44/2010, 93/2012, 99/2013, 99/2014, 45/2015 – autentično tumačenje, 68/2015, 87/2016.
- [2] Dejan Nemec, *Master strukovne studije „Elektrotehnika” na Fakultetu tehničkih nauka u Novom Sadu – Studijski modul „Informaciono-komunikacione tehnologije”*, XXVIII Skup Trendovi Razvoja – “Univerzitetsko obrazovanje za privredu”, Kopaonik, 14-17. 02. 2022, pp. 370-373
- [3] Dejan Nemec, *Analiza uspešnosti studenata master strukovnih studija na FTN – studijski program „Elektrotehnika”, studijski modul „IKT”*, XXX Skup Trendovi Razvoja – „Nastavnici i saradnici kao centar promena u visokom obrazovanju”, Vrnjačka Banja, 7-10. 02. 2024, pp. 106-109
- [4] *Zakon o visokom obrazovanju*, „Službeni glasnik RS”, br. 88/2017, 73/2018, 27/2018 – dr. zakon, 67/2019, 6/2020 – dr. zakoni, 11/2021 – autentično tumačenje, 67/2021 – dr. zakon, 67/2021, 76/2023, 19/2025.
- [5] *Vrste visokoobrazovnih ustanova*, Internet stranica <https://obrazovanje.rs/sr/obrazovni-sistem/visoko-obrazovanje/vrste-visokoobrazovnih-ustanova>, Januar 2026.
- [6] Internet stranica, <https://ftn.uns.ac.rs/>, pristupljeno januar 2026.
- [7] Internet stranica, <https://www.pmf.uns.ac.rs/>, pristupljeno januar 2026.
- [8] Internet stranica, <https://vtsns.edu.rs/>, pristupljeno januar 2026.
- [9] Internet stranica, <https://www.vts.su.ac.rs/>, pristupljeno januar 2026.
- [10] Internet stranica, <https://www.vts-zr.edu.rs/>, pristupljeno januar 2026.
- [11] Internet stranica, <https://www.vps.ns.ac.rs/>, pristupljeno januar 2026.
- [12] Internet stranica, <https://www.vaspitacns.edu.rs/>, pristupljeno januar 2026.
- [13] Internet stranica, <https://vaspitacka.edu.rs/>, pristupljeno januar 2026.
- [14] Internet stranica, <https://www.vsovsu.rs/>, pristupljeno januar 2026.
- [15] Internet stranica, <https://sm-vaspitac.edu.rs/>, pristupljeno januar 2026.
- [16] Internet stranica, <https://www.uskolavrsac.edu.rs/>, pristupljeno januar 2026.
- [17] *Strategija razvoja obrazovanja i vaspitanja u Republici Srbiji do 2030. godine*, Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije, Februar 2021. godine
- [18] Republički zavod za statistiku, *Predškolsko vaspitanje i obrazovanje (Srbija), Aktuelni statistički podaci o broju dece, grupama i zaposlenim vaspitačima Srbija – PVO izveštaj*, 2025, <https://publikacije.stat.gov.rs/G2025/Html/G20251100.html>, 2025, pristupljeno Januar 2026.
- [19] Republički zavod za statistiku, *Predškolsko vaspitanje i obrazovanje (Srbija)*, <https://www.stat.gov.rs/sr-latn/oblasti/obrazovanje/predskolsko-vaspitanje-i-obrazovanje/>, pristupljeno januar 2026.
- [20] *Education at a Glance 2022 OECD Indicators*, OECD Publishing, Paris, OECD 2022, <https://doi.org/10.1787/3197152b-en>
- [21] Internet stranica <https://www.nsz.gov.rs/>, pristupljeno januar 2026.
- [22] *Izveštaj o radu nacionalne službe za zapošljavanje za 2024. godinu*, Nacionalna služba za zapošljavanje, 2025.
- [23] A. Vučićević, *Statistički godišnjak 2023*, Republički zavod za statistiku, ISSN 0354-4206, Beograd, 2023.
- [24] M. Pilz, J. Li, *Comparative Vocational Education Research: Enduring Challenges and New Ways Forward*. Wiesbaden, Springer VS, 2020.
- [25] C. Imdorf, C. Schuchart, N. Bernhard, *International Perspectives on Vocational Schools as Pathways to Higher Education*, Social Inclusion, Vol. 13, 2025.